

IB015 Neimperativní programování

A zase ta REKURZE ...
(Uživatelské typy, rekurzivně definované typy)

Jiří Barnat
Libor Škarvada

Uživatelsky definované typy

Pozorování

- Počítač veškerá data reprezentuje čísly.
- Programátoři jej dobrovolně, či nedobrovolně napodobují.

Riziko

- Mnohdy číselná reprezentace různých hodnot není přímočará a tedy umožňuje nechtěné zadání neplatných hodnot.
- Neplatné hodnoty mohou vzniknout i neopatrnou aplikací číselných operací.
- **Použití neplatných hodnot může být nebezpečné.**

Příklad

- Chceme reprezentovat den v týdnu a definovat funkce pracující s touto reprezentací.

- Možné číselné kódování, je následující:

pondělí = 1, úterý = 2, ..., neděle = 7

- Funkce `zitra` (s chybou) a funkce `je_pondeli` :

```
zitra :: Int -> Int
```

```
zitra x = x+1                - nesprávně i (x+1) 'mod' 7
```

```
je_pondeli :: Int -> Bool
```

```
je_pondeli x = if (x==1) then True else False
```

Chyba ve výpočtu

```
je_pondeli 8 ~> False
```

```
je_pondeli (zitra 7) ~> ... ~> False
```

Definice typů

- V Haskellu pomocí klíčového slova `data` .
- Obecná šablona:
`data Název_typu = Hodnotové_konstruktory`
- Jednotlivé hodnotové konstruktory se oddělují znakem `|`
- Syntaktické omezení Haskellu: nově definovaný typ i hodnotové konstruktory musí začínat velkým písmenem.

Příklad

- Dny v týdnu lze definovat jako nový typ, který má 7 hodnot.
`data Dny = Po | Ut | St | Ct | Pa | So | Ne`
- Hodnoty jsou definovány výčtem.
- Jsou použity nulární hodnotové konstruktory – konstanty.

Uživatелеm definované

- Obecná šablona pro n-ární hodnotový konstruktor:

Jméno **Typ₁** ... **Typ_n**

- Příklad typu s ternárním hodnotovým konstruktorem:

data Barva = **RGB Int Int Int**

- Hodnoty typu Barva:

RGB 42 42 42

RGB 12 (-23) 45

Částečná aplikace hodnotového konstruktoru

RGB :: Int -> Int -> Int -> Barva

RGB 23 :: Int -> Int -> Barva

RGB 23 23 :: Int -> Barva

RGB 23 23 23 :: Barva

Typové konstanty

- Definicí dle šablony:

```
data Název_typu = Hodnotové_konstruktory  
zavádíme nový typ s označením Název_typu.
```

- **Název_typu** je nulární typový konstruktork, typová konstanta.

N-ární typové konstruktory

- Typové konstruktory jako například `->` nebo `[]` nedefinují typ, pouze předpis jak nový typ vyrobit.

Tvorba typu

- Každá typová konstanta definuje typ.
- Typ získám také úplnou aplikací n-árních typových konstruktorů na již definované typy.

```
(->) Dny Bool = Dny -> Bool
```

```
[] Dny = [Dny]
```

```
(->) (Dny -> Bool) [Dny] = (Dny -> Bool) -> [Dny]
```

Tvorba nových hodnot

- Aplikace hodnotových konstruktorů vytváří nové hodnoty.

Tvorba nových typů

- Aplikace typových konstruktorů vytváří nové typy.

Uspořádané n-tice a seznamy

- Používá se stejné označení pro typové i hodnotové konstruktory!

'a' :: Char

[('a','a'), ('a','a')] :: [(Char,Char)]

[('a','a'), ('a','a')] :: [(Char,Char)]

- **hodnotové**

- **typové**

Polymorfní typové konstruktory

- Seznam prvků typu a , strom hodnot typu a , ...

Definice polymorfních typových konstruktorů

- Definice s využitím typových proměnných:
data **Název_typu** $a_1 \dots a_n = \dots$
- Typové proměnné lze použít pro definici hodnotových konstruktorů.

Kompletní obecná šablona

```
data Tcons  $a_1 \dots a_n =$  Dcons1 typ(1,1) typ(1,2) ... typ(1,arita1)  
      ⋮  
      Dcons $m$  typ( $m$ ,1) typ( $m$ ,2) ... typ( $m$ ,arita $m$ )
```

Maybe

- Předdefinovaný unární polymorfní typový konstruktor.
`data Maybe a = Nothing | Just a`
- Zamýšlené použití pro funkce, jejichž hodnota může být nedefinována.

Příklad

- Chceme ošetřit dělení nulou, definujeme novou funkci `deleni`
`deleni :: Fractional a => a -> a -> Maybe a`
`deleni x y = if (y==0) then Nothing else Just (x/y)`
- Jaký je výsledek aplikace `deleni` na argumenty `32` a `8` ?

Maybe

- Předdefinovaný unární polymorfni typový konstruktor.
`data Maybe a = Nothing | Just a`
- Zamýšlené použití pro funkce, jejichž hodnota může být nedefinována.

Příklad

- Chceme ošetřit dělení nulou, definujeme novou funkci `deleni`
`deleni :: Fractional a => a -> a -> Maybe a`
`deleni x y = if (y==0) then Nothing else Just (x/y)`
- Jaký je výsledek aplikace `deleni` na argumenty `32` a `8` ?
Just 4.0
- Proč je následující definice špatně?
`deleni x y = if (y==0) then Nothing else (x/y)`

Jiný pohled na rekurzivní funkce

Rekurze

- Definice funkce, nebo datové struktury, s využitím sebe sama.

Příklad

- Funkce `length`, která při aplikaci na seznam vrátí jeho délku, je definovaná rekurzivně:

```
length :: [a] -> Integer
length [] = 0
length (_:s) = 1 + length s
```

Zacyklení výpočtu

- Ne každé použití definovaného objektu na pravé straně definice je smysluplné.
- Nesprávné použití může vést k nekonečnému vyhodnocování, které nemá žádný efekt – **výpočet cyklů**.

Příklad

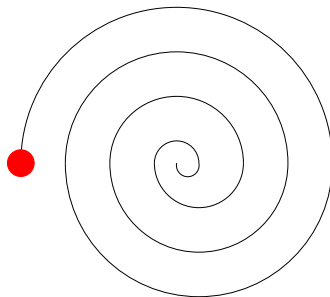
- Nesprávné použití rekurze ve funkci `length'` :
`length' :: [a] -> Integer`
`length' [] = 0`
`length' x = length' x`
- Při aplikaci `length'` na neprázdný seznam výpočet cyklů.
- Chybu neodhalí typová kontrola, definice je typově správně.

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
= 1 + length [3,2,1]
= 1 + 1 + length [2,1]
= 1 + 1 + 1 + length [1]
= 1 + 1 + 1 + 1 + length []
= 1 + 1 + 1 + 1 + 0
= 4
```

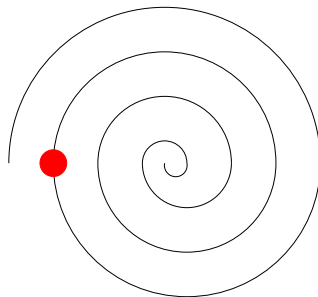

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```


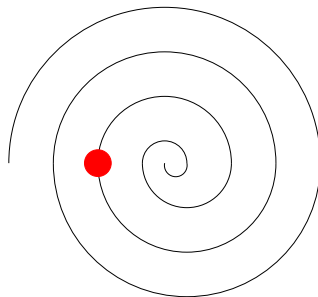

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

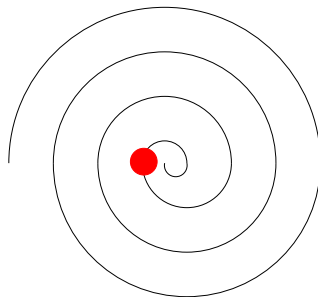

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

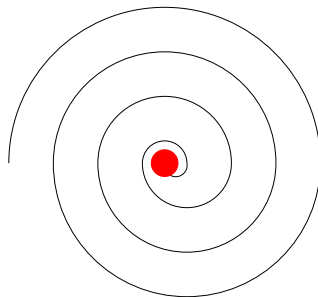

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

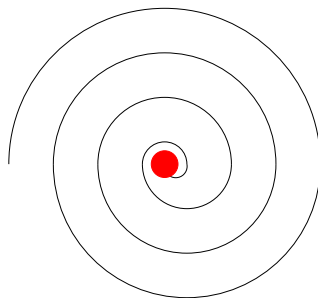

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

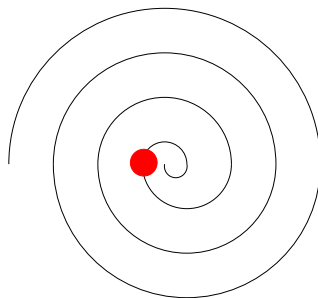

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

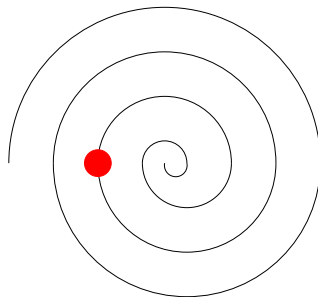

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

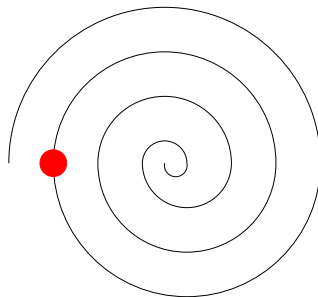

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```

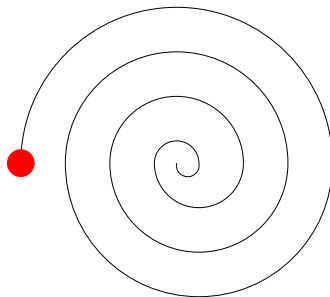

Pozorování

- Rekurze se někdy představuje jako definice kruhem. Lépe je však představit si rekurzi jako **spirálu**.
- Při výpočtu rekurzivního výrazu, který necyklí, se výpočet pohybuje "po spirále" a **nevyhnutelně** spěje k jejímu konci.

Demonstrace

```
length [4,3,2,1]
  = 1 + length [3,2,1]
  = 1 + 1 + length [2,1]
  = 1 + 1 + 1 + length [1]
  = 1 + 1 + 1 + 1 + length []
  = 1 + 1 + 1 + 1 + 0
  = 4
```


Pozorování

- Uvědomění si toho, co udává vzdálenost od středu pomyslné spirály, je klíč k správnému použití rekurze.

Rekurze ve funkci `length`

- Vzdálenost od středu odpovídá délce zbývajících částí seznamu.
- S každým dalším rekurzivním voláním funkce se seznam, který je argumentem funkce, zkracuje.
- Funkce `length` je tedy jednou nevyhnutelně volána pro prázdný seznam, což je volání, které rekurzi zastaví.

2 části definice

- Při definici rekurzivní funkce je nutné si uvědomit, co je **středem spirály**, tj. kde se má výpočet rekurzivní funkce zastavit, a **jak se k tomuto středu bude výpočet blížit**.

Příklad – 2 části definice funkce length

- Ukončení rekurzivního výpočtu (střed spirály)

```
length [] = 0
```

- Jedno rekurzivní volání (přiblížení se o "jednu otáčku")

```
length (x:s) = 1 + length s
```

Příklad – 2 části definice v jednom výrazu

- Obě části v jednom řádku definice

```
f1 :: Integer -> Integer
```

```
f1 x = if (odd x) then x else f1 (x `div` 2)
```

Rekurzivní funkce a větvení

- V případě, že se výpočet funkce větví, vzdálenost od středu pomyslné spirály musí klesat s každou větví.
- Musí existovat větev, která rekurzi ukončuje a je proveditelná, pokud jsme ve středu pomyslné spirály.
- `f2 :: Integer -> Integer`
`f2 x = if (x==0) then 0` - chyba, případ nemusí nastat
`else if (odd x) then f2 (x-2)`
`else f2 (x-1)`

Funkce s nekonečnou rekurzí

- Teoreticky je možné použít rekurzi pro realizaci nekonečného cyklu. V praxi však toto řešení nemusí fungovat vzhledem k omezené velikosti paměti pro uchovávání návratových adres.

Vzdálenost od středu

- To, že pomyslná vzdálenost od středu klesá, nemusí nutně znamenat, že datová struktura, se kterou rekurzivní funkce pracuje, se zmenšuje.

Příklad

- Je-li cílem algoritmu opakovaným dělením celku dosáhnout určitého počtu dílků, počet dílků při každém dělení roste.
- Vzdálenost od středu pomyslné spirály lze v tomto případě identifikovat jako počet dělení, které zbývá k dosažení cílového počtu.
- Všimněme si, že pokud se při každém kroku zdvojnásobí počet dílků, jejich počet roste vzhledem k počtu rekurzivních kroků exponenciálně.

Pozadí rekurze

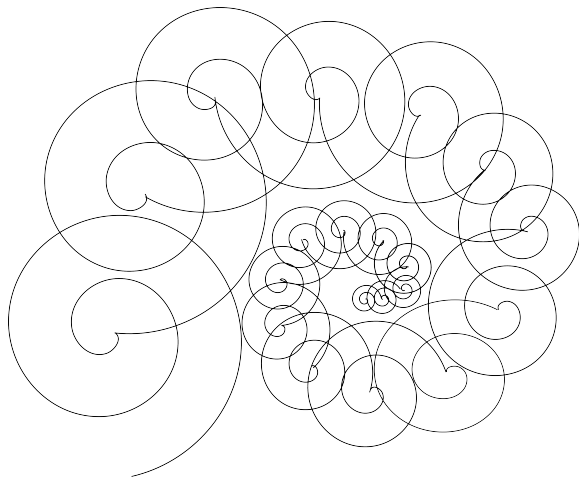
- Struktura, podle níž se řídí rekurze, nemusí být spojena s úplným uspořádáním.
- Musí však být **dobře založená** (well-founded), což znamená, že v ní neexistuje nekonečně dlouhá klesající posloupnost prvků.

Příklad

- Množina všech podmnožin dané množiny je pouze částečně uspořádána vzhledem k inkluzi, avšak postupné odebrání prvků z libovolné podmnožiny nevyhnutelně dospěje k prázdné množině.

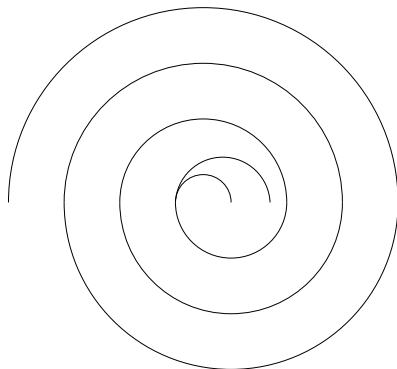
Vnořená rekurze

- Rekurzivně volané funkce se mohou vnořovat.
- "Spirála spirál".

Rozeklaná spirála

- Spirála je v místě dosažení středu rozeklaná, tj. končí ve dvou a více bázových případech.

Rozeklaná spirála

- Spirála je v místě dosažení středu rozeklaná, tj. končí ve dvou a více bázových případech.

Příklad

- Definujte funkci, která pro zadaný seznam vrátí seznam, který vznikne z původního seznamu vynecháním všech prvků na sudých pozicích.
- `oddMembers [1,2,3,4,5,6,7,8] ~>* [1,3,5,7]`
- `oddMembers "Trol ej ej schomoula." ~>* "To je cool."`

Myšlenka a definice

- Rekurzivní volání zkracuje zadaný seznam vždy o dva prvky.
- Krajními případy jsou **prázdný** a **jednoprvkový** seznam.

- `oddMembers :: [a] -> [a]`

```
oddMembers [] = []
```

```
oddMembers (x:[]) = [x]
```

```
oddMembers (x:y:s) = x : oddMembers s
```

Rekurzivní datové struktury

Pozorování

- Pro definici rekurzivních datových struktur (hodnot rekurzivních typů) platí podobná pravidla jako pro definice rekurzivních funkcí.

Opačný směr

- Vytváření hodnot rekurzivního datového typu probíhá od středu pomyslné spirály směrem ven.
- Rekurzivní datová struktura má **základní** (bázovou) **hodnotu**.
- Základní hodnota je rozvíjena **rekurzivním pravidlem**.

Klasický pohled na seznam

- Prázdná, konečná, případně nekonečná posloupnost prvků stejného typu.

Rekurzivní pohled na seznam

- `[]` je **seznam**.
- `( a : seznam )` je **seznam**.

Demonstrace

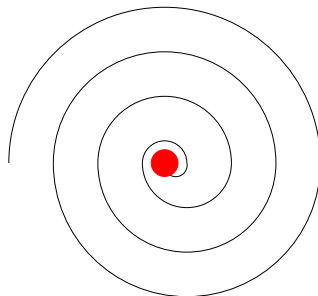
[ ]

`[1]` = 1 : `[]`

`[2,1]` = 2 : `[1]`

`[3,2,1]` = 3 : `[2,1]`

`[4,3,2,1]` = 4 : `[3,2,1]`

Klasický pohled na seznam

- Prázdná, konečná, případně nekonečná posloupnost prvků stejného typu.

Rekurzivní pohled na seznam

- `[]` je **seznam**.
- `( a : seznam )` je **seznam**.

Demonstrace

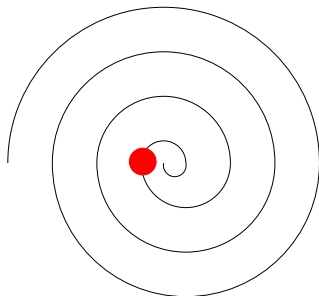
`[]`

`[1] = 1 : []`

`[2,1] = 2 : [1]`

`[3,2,1] = 3 : [2,1]`

`[4,3,2,1] = 4 : [3,2,1]`

Klasický pohled na seznam

- Prázdná, konečná, případně nekonečná posloupnost prvků stejného typu.

Rekurzivní pohled na seznam

- $[]$ je **seznam**.
- $(a : \text{seznam})$ je **seznam**.

Demonstrace

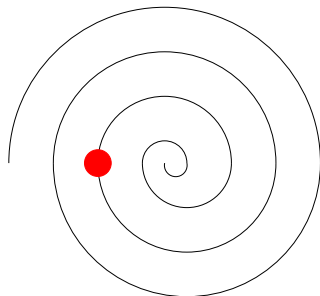
$[]$

$[1] = 1 : []$

$[2,1] = 2 : [1]$

$[3,2,1] = 3 : [2,1]$

$[4,3,2,1] = 4 : [3,2,1]$

Klasický pohled na seznam

- Prázdná, konečná, případně nekonečná posloupnost prvků stejného typu.

Rekurzivní pohled na seznam

- $[]$ je **seznam**.
- $(a : \text{seznam})$ je **seznam**.

Demonstrace

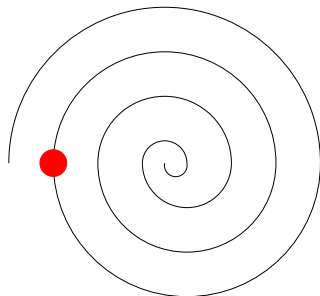
$[]$

$[1] = 1 : []$

$[2,1] = 2 : [1]$

$[3,2,1] = 3 : [2,1]$

$[4,3,2,1] = 4 : [3,2,1]$

Klasický pohled na seznam

- Prázdná, konečná, případně nekonečná posloupnost prvků stejného typu.

Rekurzivní pohled na seznam

- `[]` je **seznam**.
- `( a : seznam )` je **seznam**.

Demonstrace

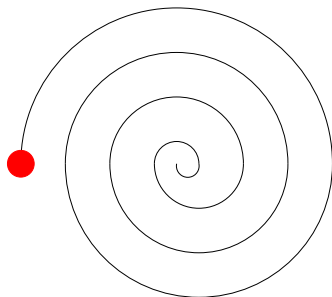
`[]`

`[1] = 1 : []`

`[2,1] = 2 : [1]`

`[3,2,1] = 3 : [2,1]`

`[4,3,2,1] = 4 : [3,2,1]`

Pozorování

- Rekurzivní nahlížení na seznam se může jevit jen jako mentální hříčka.

Stromy jako rekurzivní datové struktury

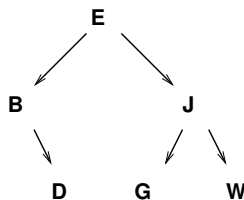
- Mnoho problémů je přirozené řešit s využitím jiné rekurzivně definované datové struktury – **binárního stromu**.
- Nelineární rekurzivní datová struktura.

Rekurzivní definice binárního stromu

- Prázdný strom je **binární strom**
- Hodnota a a k ní asociovaný levý a pravý **binární strom** je **binární strom**

Příklad

- Graficky zadaný binární strom.
- E označujeme jako **kořen** stromu
- E, B a J jsou **vnitřní vrcholy** stromu
- D, G a W označujeme jako **listy**
- Levý a pravý binární strom asociovaný s danou hodnotou označujeme jako levý a pravý **podstrom**.
- Binární stromy asociované k hodnotám D, G, W a levý podstrom asociovaný s hodnotou B jsou prázdné stromy.

Definice datového typu BinTree a

```
data BinTree a = Empty | Node a (BinTree a) (BinTree a)
```

Příklady hodnot definovaného typu

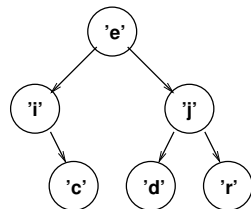
```
tc :: BinTree Char
```

```
tc = Node 'e'
```

```
    (Node 'i' Empty (Node 'c' Empty Empty))
```

```
    (Node 'j' (Node 'd' Empty Empty)
```

```
          (Node 'r' Empty Empty))
```


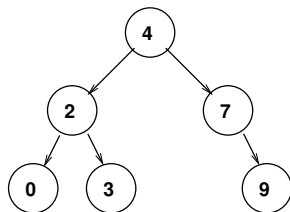
```
tn :: BinTree Int
```

```
tn = Node 4
```

```
    (Node 2 (Node 0 Empty Empty)
```

```
          (Node 3 Empty Empty))
```

```
    (Node 7 Empty (Node 9 Empty Empty))
```


Problém

- Chceme definovat funkci, která při aplikaci na hodnotu typu `BinTree Int` zvýší o jedna všechny hodnoty uložené v uzlech stromu.

Jak takovou funkci definovat?

- Výčtem hodnot nelze – možných hodnot je nekonečně mnoho.

```
treeP1' :: Num a => BinTree a -> BinTree a
treeP1' Empty = Empty
treeP1' (Node x Empty Empty) = Node (x+1) Empty Empty
⋮
```

- **Rekurzivně**, rekurzi vedeme podle struktury stromu

```
treeP1 :: Num a => BinTree a -> BinTree a
treeP1 Empty = Empty
treeP1 (Node x left right)
    = Node (x+1) (treeP1 left) (treeP1 right)
```

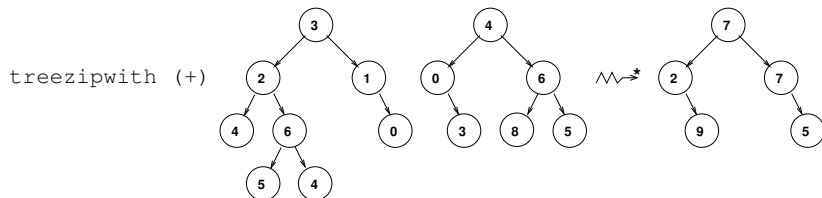
Popis funkce `treezipwith`

- Funkce `treezipwith` pomocí binární operace `op` vytvoří ze dvou stromů nový strom, jehož struktura bude průnikem obou stromů a v jehož uzlech budou výsledky aplikace operace `op` na hodnoty uzlů ze stejné pozice v obou stromech.

Definice funkce treezipwith

- $\bullet$ `treezipwith :: (a -> b -> c) -> BinTree a -> BinTree b -> BinTree c`
`treezipwith op (Node v1 l1 r1) (Node v2 l2 r2)`
 $\quad = \text{Node } (v1 \text{ 'op' } v2) (\text{treezipwith op l1 l2})$
 $\quad \quad \quad (\text{treezipwith op r1 r2})$
`treezipwith _ _ _ = Empty`

Příklad

Pozorování

- V následujícím typu, nemá rekurzivní sestup pevnou aritu.

Příklad

```
data Policie = Hlidka (String,String) | Oddeleni [Policie]
              deriving Show
```

```
h1 = Hlidka ("Pepa", "Emil")
h2 = Hlidka ("Jason", "Drson")
o1 = Oddeleni [h1, h2]
```

```
jmena :: Policie -> [String]
jmena (Hlidka (a,b)) = a:b:[]
jmena (Oddeleni []) = []
jmena (Oddeleni (x:s)) = jmena x ++ jmena (Oddeleni s)
```

Dokazování rekurzivních programů

Fakta

- Ověřování správnosti navržených algoritmů je součástí práce programátora.
- Testování je nedokonalé.
- Správnost algoritmu můžeme prokázat například tím, že ji formálně (= s matematickou přesností) dokážeme.

Důkaz korektnosti algoritmu

- Dokazujeme, že pokud výpočet algoritmu na platných vstupech skončí, tak algoritmus vrátí korektní výsledek. O algoritmu, který má tuto vlastnost říkáme, že je **částečně správný**.
- Pokud je algoritmus částečně správný a dokážeme, že na platných vstupech svůj výpočet vždy skončí, pak říkáme, že algoritmus je **úplně správný**.

Pozorování

- Pro důkazy částečné správnosti i terminace rekurzivních funkcí se používá **matematická indukce**.

Matematická indukce

- Matematická indukce je metoda dokazování tvrzení, která se používá, pokud chceme ukázat, že dané tvrzení platí pro všechny prvky dobře založené rekurzivně definované nekonečné posloupnosti. (Jako jsou například přirozená čísla.)

Princip matematické indukce

- Ukážeme platnost tvrzení pro bázovou hodnotu.
- Ukážeme, že tvrzení se přenáší při aplikaci rekurzivního kroku.

$$\underline{T(0)} \text{ a } \underline{T(i) \Rightarrow T(i+1)} \implies T(0), T(1), T(2), \dots$$

Pozorování

- Klíčovým problémem při použití matematické indukce je identifikace toho, podle čeho má být indukce vedena.
- Napovědět může místo rekurzivního volání funkce, neboť rekurse a matematická indukce spolu úzce souvisí.

Příklad

- Dokažte, že pro každá dvě přirozená čísla x a y taková, že $x > 0$ platí, že funkce `fpow` aplikovaná na argumenty x a y vrátí hodnotu x^y .
- `fpow :: Integer -> Integer -> Integer`
`fpow x 0 = 1`
`fpow x y = x * fpow x (y-1)`

Pozorování

- Klíčovým problémem při použití matematické indukce je identifikace toho, podle čeho má být indukce vedena.
- Napovědět může místo rekurzivního volání funkce, neboť rekurse a matematická indukce spolu úzce souvisí.

Příklad

- Dokažte, že pro každá dvě přirozená čísla x a y taková, že $x > 0$ platí, že funkce `fpow` aplikovaná na argumenty x a y vrátí hodnotu x^y .
- `fpow :: Integer -> Integer -> Integer`
`fpow x 0 = 1`
`fpow x y = x * fpow x (y-1)`
- **Důkaz povedeme indukcí vzhledem k hodnotě y .**

Bázový krok, T(0)

- Necht $y=0$, a necht x je libovolné.
- x^y se redukuje dle $x^0 = 1$ na hodnotu 1 .
- $x^0 = 1$, pro libovolné x .
- Tudíž pro $y = 0$ tvrzení platí.

Indukční krok, $T(i) \Rightarrow T(i+1)$

- Dokazujeme, že pokud tvrzení platí pro hodnotu i , pak tvrzení platí i pro hodnotu $i + 1$. Platnost tvrzení pro hodnotu i se označuje jako **indukční předpoklad**.
- Platnost tvrzení pro hodnotu i říká, že $\text{fpow } x \ i \rightsquigarrow^* x^i$ pro libovolnou hodnotu x .
- $\text{fpow } x \ (i+1)$
  - $\rightsquigarrow x * \text{fpow } x \ (i+1-1)$
  - $\rightsquigarrow x * \text{fpow } x \ i \stackrel{\text{dlep}}{=} x * x^i$
  - $\rightsquigarrow x^{i+1}$
- Ukázali jsme, že pokud tvrzení platí pro i , pak platí i pro $i + 1$.
- Z platnosti báze a vlastností matematické indukce plyne, že pro libovolnou hodnotu x tvrzení platí pro všechny hodnoty y .

Věta 1

- Jsou-li s , t dva konečné seznamy stejného typu a délek, pak

$$\text{length } (s ++ t) = (\text{length } s) + (\text{length } t).$$

- Důkaz veden indukcí podle délky seznamu s .

Věta 2

- Pro každé tři seznamy s , t , u platí rovnost

$$(s ++ t) ++ u = s ++ (t ++ u).$$

- Důkaz veden indukcí podle délky seznamu s .

Věta 3

- Pro každý seznam s a celé číslo $m \geq 0$ platí

$$\text{take } m \ s ++ \text{drop } m \ s = s.$$

- Důkaz veden indukcí podle m .